

pp

ptujski

perutninar

|| 325451

O stanju in razvoju inventivne dejavnosti je bilo v zadnjem času že veliko rečene- ga, veliko napisanega. Kljub vsem prizadevanjem pa smo Jugoslovani po številu prijavljenih in zaščiteneh izumov še vedno na koncu lestvice vseh evropskih dežel.

Strožji kriteriji pri uvozu tuje tehnologije, predvsem opreme in rezervnih delov so marsikatero DO postavili pred dejstvo boja za obstoj in nadaljnji razvoj. Zato je mnogokje prišlo do bolj poglobljene spremljanja in razvijanja lastne tehnologije.

Pojem inventivne dejavnosti je namreč precej široko področje, saj pod tem pojmom ne razumemo le velikih izumov, temveč tudi vse tehnične izboljšave pa tudi koristne predloge. Da inovatorstvo pri nas ni dovolj urejeno, dokazuje dejstvo, da naši strokovnjaki večkrat ponudijo svoje novitete domačim OZD, pa le-te niso zainteresirane za njihov odkup. Nato ta isti patent za mnogo večji znesek prodajo v inozemstvo, jugoslovanska podjetja pa od njih kupujejo v tujini drage licence za njim prodane patente.

Pomeni da sistem stimulacij in nagrajevanja novatorjev ni dodaten in urejen.

Formalno so običajno sprejeti normativni, pravni ali samoupravni akti, ki pa dostikrat ostanejo v predalih in ničemu ne služijo. Tako je iz formalno pravnega in samoupravnega vidika vse v najlepšem redu, stvari pa ostanejo nespremenjene.

Kaj pa inventivna dejavnost v naši DO?

Tudi v naši DO se v preteklih obdobjih ne bi mogli pohvaliti z nevim kakšnimi aktivnostmi na področju inventivne dejavnosti.

Kljub temu, da so bili že maja 1981 sprejeti ustrezni samoupravni akti po vseh TOZD naše DO in imenovana skupna inovacijska komisija se do nedavnega za to področje ni

kaj dosti storilo. Tako je tudi naš samoupravni sporazum o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih dolgo časa ležal v predalu.

Slišati je, da so bile tudi v preteklosti v marsikateri TOZD naše DO izvedene številne izboljšave in dani mnogi koristni predlogi, vendar jih nihče ni obravnaval, ugotovil koristnosti in jih ustrezno nagradil.

Ob sprejemanju stabilizacijskih programov in kontroli njihovega izvajanja smo ugotovili, da je tudi po naših programih inventivna dejavnost pomemben sestavni del stabilizacije v naši DO.

Inovacije so del stabilizacije

Na novo konstituirana skupna komisija za inventivno dejavnost v kateri ima vsaka TO in DSSS po enega člana je sprejela program dela. Ena glavnih nalog komisije je oživitve in vzpodbujanje inventivne dejavnosti na vseh področjih dela naše DO.

Osnova za delo komisije je sprejet samoupravni sporazum o izumih tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih.

Naš samoupravni sporazum o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih opredeljuje in točno definira pojme izum, tehnična izboljšava in koristni predlog. V sporazumu je tudi določen postopek za prijavo inovacije, njeno obravnavo, določeni so kriteriji za ugotavljanje koristnosti in uporabnosti ter izračun nadomestila oz. nagrade prijavitelju, pa tudi vse ostale pravice in obveznosti firme in prijavitelja oz. inovatorja. Za prijavo so na voljo ustrezni

obrazci, ki jih je možno dobiti pri predsedniku pa tudi pri vseh članih skupne inovacijske komisije.

V kolikor po tem pravilniku ne bo možno natančno opredeliti posameznih prijavljenih primerov, ga bo potrebno temu primerno dopolniti in prilagoditi dejanskim potrebam naše DO.

Skupna inovacijska komisija bo obravnavala vsak prijaven predlog.

Iz TOZD Perutninske farme — DE valilnica so že prispeli prvi predlogi o tehničnih izboljšavah v valilnici, ki so bili

ganih je bilo skupno devet različnih tehničnih izboljšav.

Komisija je najugodnejše ocenila tehnično izboljšavo povratnega voda tehnološke vode, kjer bo z zbiranjem in prečrpavanjem tehnološke vode, ki je prej odtekala v kanalizacijo letno prihranjeno približno 113.000 din. Drugi tak ugodno ocenjen predlog se nanaša na preureditev destilatorja iz ročnega na avtomatsko posluževanje. Ker gre v obeh primerih za izboljšavo s trajnejšim učinkom, je komisija predlagala nadomestilo v skladu s sporazumom obračunano za dobo treh let.

Z vsemi predlaganimi izboljšavami bo v TOZD Perutninske farme letno prihranjeno okrog 800.000 din.

Navedena dejstva so vsekar zelo vzpodbudna in pohvalno vredna. Toliko bolj ker so predloge posredovali kvalificirani delavci — vzdrževalci, le nagrada, ki jo za to dopušča obstoječi pravilnik je morda malo preskromna. Pričakujemo pa, da bo ta primer vzpodbudil k razmišljanju tudi naše strokovnjake širšega profila, ki še bolje poznajo tehnologijo in lahko s svojimi kreativnimi sposobnostmi doprinesejo mnogo večji delež k hitrejšemu razvoju domače tehnologije.

V večji meri bo potrebno prenašati že znane izsledke razvitih gospodarstev. Glede na to, da zadnje čase vse več naših strokovnjakov kljub hudi bitki za devize potuje na strokovne ogledne sorodnih firm v inozemstvo, pričakujemo, da bodo še v večji meri kreativno prenašali že znane izsledke in novosti tudi v našo DO in tako upravičili svoje poslanstvo.

Le s poglobljenim in strokovnim pristopom ter veliko novih idej bo možno uresničiti stabilizacijska prizadevanja in rešiti naše gospodarstvo iz dokaj neugodne, če ne že krizne situacije v kateri se nahajamo.

Tone ČEH

Vtisi s poti po Nizozemski in ZR Nemčiji

Štiri delavce Mesokombinata Perutnine Ptuj (Firbas B., Kolednik A., Ledinek dr. M. in Zupančič F.) je meseca julija pot vodila v severozahodni del Evrope, da bi sfi. v deželah z visoko razvitem kmetijstvom ogledali del prakse v tamkajšnjem perutninarstvu in izluščili kakšen koristen napotek za našo proizvodnjo.

Za nas so poskrbeli strokovni in tehnični delavci HUBBARD NEDERLAND b. v., WEZEP ter HUBBARD 'DEUTSCHLAND, GmbH, WÜNNENBERG-HAAREN.

Splošna značilnost perutninarstva teh dežel so veliki tržni viški mesa, valilnih in konzumnih jajc. Nizozemska in ZR Nemčija sta se v tem času dobesečno dušili v valilnih jajcih, saj ima samo Nizozemska (33.600 km²) po ustnih informacijah okoli 5 milijonov brojlarskih staršev. Zaradi tega so proizvodne reje perutninarstva obeh dežel naravnane v izvoz. Hubbard Nemčija izvozi 90 % svoje proizvodnje - DSP staršev. Le desetina proizvodnje je namenjena za domače potrebe. Podobno je usmerjena tudi Hubbard Nizozemska.

Na domačem trgu pa vlada med ponudniki konkurenčni boj. Sredstva, ki so posameznim perutninskih organizacijam na voljo, da se obdržijo na tržišču pa so kakovost materiala, doslednost v odnosih in servisu ter inventivnost pri tehnoloških rešitvah.

Kar uvodoma pa je treba povedati, da smo bili pri obeh izpostavi Hubbarda s strani strokovnih in tehničnih delavcev prijazno sprejeti. Trudili so se, da bi v relativno skopo odmerjenem času pokazali čim več in usretni tudi poklicni radovednosti.

Jata starih staršev so temelji proizvodnje

Stari starši so osnovna dejavnost tako Hubbard-Nizozemska, kakor tudi Hubbard-Nemčija. Te jate so v lasti HUBBARD-a v obeh deželah. Na Nizozemskem jih redijo v lastnih farmah, medtem, ko jih v ZR Nemčiji redijo v najetih hlevih. Lastnik hleva dobi odškodnino v katero je razen objekta zajeta še stelja, voda, el. energija in delo. Kolikšna je odškodnina pa nismo zvedeli.

Tudi tip hlevov se razlikuje med obema deželama. Na Nizozemskem prevladujejo hlevi, ki imajo okna na bočnih straneh. V Zahodni Nemčiji pa so hlevi po večini brez oken.

Farma starih staršev v WEZEP-u leži okoli 2 km izven naselja. Tvorijo jo trije objekti s skupno kapaciteto 20.000 živali. Ob farmi je tudi poslovna zgradba Hubbard Nizozemska in valilnica. Glede na gostoto poseljenosti je farma kar precej izolirana od okolice. Vhodni sanitarni objekt zagotavlja prekinitve vnašanja okužbe, saj morajo tukaj delavci zmenjati oblačila, se tuširati in

se napotiti v hlev, kjer v predprostoru ponosno zamenjajo oolke ter cbutev za vstop v hlev.

Hlevi so opremljeni s kovinskimi rešetkami, ki so naslonjena na lesene trame. Srednji del hleva (1/3 talne površine) je pokrit z nastiljem.

Lesena gnezda so razmeščena po sredini hleva, pravokotno na vzdolžno os hleva. Gnezda so bogato nastlana z ajdovimi plevam. Krmijo izključno briketirano krmo. Dnevne količine natančno tehtajo.

Živali, ki smo jih videli so bile stare 46 tednov, prav dobrega videza, jata pa je bila zelo izenačena. Teže živali v tej starosti so bile praktično v okviru ameriškega tehnološkega normativa (3,20 kg).

V 20 tednu nesnosti so kokoši ženske linije nesle 72 %. V ZR Nemčiji smo videli manjše jate starih staršev (3000-10.000 živali). Hlevi niso toliko izolirani, kakor farma v WEZEP-u, temveč se nahajajo na robu naselij ali pa v samem naselju. Tudi vhodne sanitarne enote so skromnejše. V hlev pa vstopa praviloma le oskrbovalec, ki živi v bližini hleva. Razumljivo, da druge perutnine na dvorišču ni. Tehnološka opremljenost je v bistvu podobna tisti na Nizozemskem, le da so hlevi brez oken. Tudi tukaj dnevne količine krme (briketi) natančno tehtajo.

Mlajše jate, ki smo jih videli so nekoliko lažje, ko prihajajo v nesnost, kakor pa tiste na Nizozemskem. Trdijo, da se jim skromnejše teže v začetku nesnosti kasneje obrestujejo.

S talnimi jajci nimajo težav, saj jih je v takšnih hlevih le okoli 1 % in manj. Ta jajca izločajo, da ne pridejo v valilnico. Valilna jajca pa odvažajo trikrat tedensko.

Vzrejajo ločeno

Stare starše vzrejajo praviloma v ločenih hlevih in v bolj osamljenih predelih, tako so mlade jate bolj zavarovane. V proizvodne hleve pa jih preselijo v 18.-tem tednu starosti. V toku vzreje zelo natančno odmerjajo krmo, v skladu z razvojem telesne teže. V vzrejnih objektih imajo tudi poseben boks, ki je opremljen z napajalniki in krmilniki, kamor izdvajajo telesno slabše razvite živali. (vendar živali brez vidnih okvar). Na ta način ohranijo do preselitve nekaj več živali, ki bi jih sicer izločili.

Valilnice so funkcionalno zasnovane

Jajca starih staršev valijo v lastnih valilnicah (WEZEP in WÜNNENBERG-HAAREN). Valilnice so namenjene izključno tej dejavnosti. Zato so tudi zasnovane tako, da se dovozne in odvozne poti med seboj ne križajo. Notranja zasnova pa je tudi takšna, da ni prepletanja poti med sprejemnim delom valilnice, med predvalilniškim in izvalilniškim delom. Tudi dostop v pralnico je omogočen le v eni smeri.

Valijo le dvakrat tedensko, samo ob večjih naročilih tudi tri-

krat. V vse valilniške prostore je napeljan poseben cevovod, ki ob času čiščenja omogoča dostop do v naprej pripravljenega razkužilnega sredstva.

Predvalilniki so tako odmerjeni, da jajca vlagajo samo enkrat (all in - all out). Med valjenjem v obeh deželah jajca plinijo in sicer trikrat (4., 11., in 18. ti dan po vlaganju).

Kot zanimivost naj omenim toplotni izmenjevalec v valilnici starih staršev v WEZEP-u. Izrabljen in ogret zrak iz valilnih aparatov odvajajo po skupnem (izoliranem) jašku v agregat (na podstrešju). Le ta vsebuje splet cevi (premer cca 9 mm), ki so napolnjene s posebno plinsko zmesjo. Ta plinska zmes hitro prevzema toploto iz ogretega zraka. Zaradi povečane toplote se v ceveh poveča tlak plinske zmesi in oteka v drugi del agregata, kjer sveži (hladen) zrak, ki ga dovajajo, obliva splet cevi, s povečanim tlakom. Zaradi ohlajevanja se plinska zmes hitro krči, tlak pade, pri tem pa se spusti toplota, ki je bila nakopičena v sistemu. Oddana toplota ogreva hladen zrak, ki ga dovajajo.

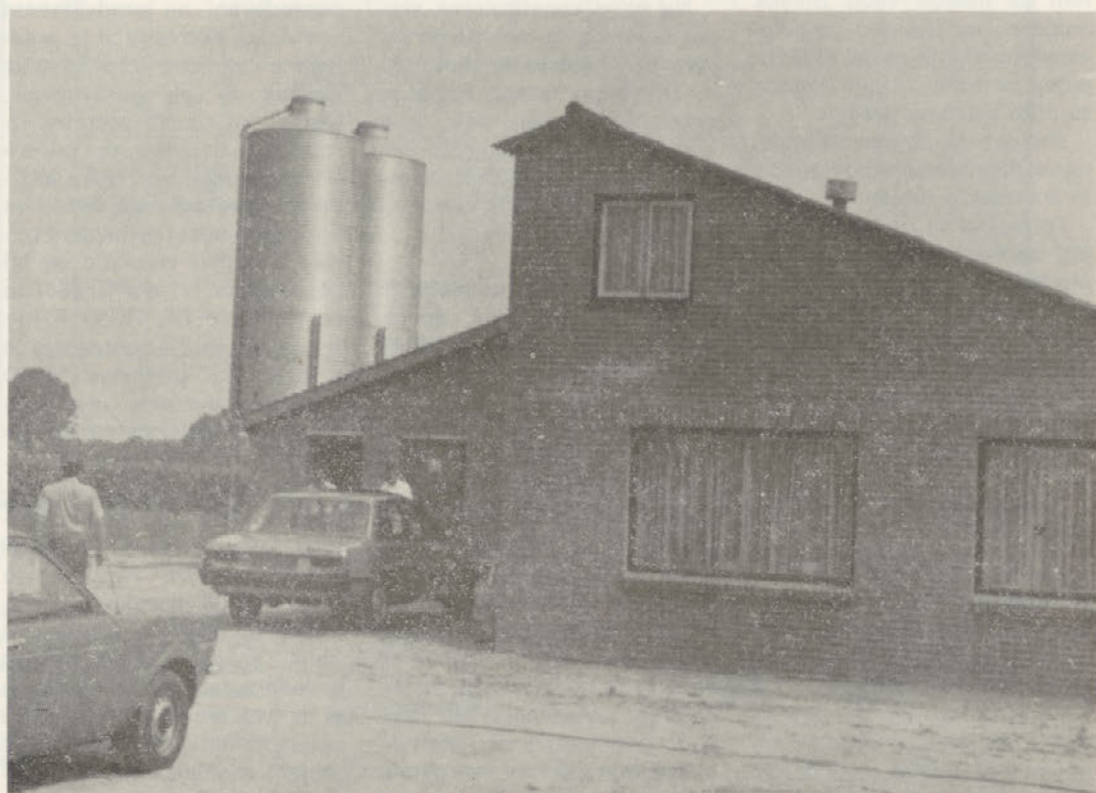
Varčni Nizozemci trdijo, da so v zimi 1982/83, ki ni bila huda prihranili skoraj 60 % izdatkov za ogrevanje.

Jate starih staršev in proizvodnja DSP-staršev je osnovna dejavnost Hubbarda na Nizozemskem in v Zahodni Nemčiji.

O brojlarskih starših in rejih brojlerjev pa prihodnjic.

Dr. Mihael Ledinek

Posebnost gradnje farm na Nizozemskem je v tem, da gradijo stanovanja in farme v enem kompleksu. Razlog take gradnje je skrb, da se uniči čim manj zemljišča. Kdaj bomo tako ravnali z dragoceno zemljo pri nas?

Perutnina gostitelj sestanaka sveta tehnologov Jugoslavije

Svet tehnologov perutninskih klavnic Jugoslavije predstavlja zasnovano obliko strokovnega sodelovanja. Na petih do sedmih sestankih letno se obravnava strokovna problematika v zvezi s perutninarstvom ali s problemi ki so tesno vezani na perutninarstvo. Sestanki trajajo en ali dva dni in se realizirajo na Jugoslovanskem inštitutu za tehnologijo mesa ali pa v eni od perutninskih klavnic. Glavni duhovni in organizacijski nosilec je omenjeni inštitut. Stroške dela sveta tehnologov poravnajo klavnice v obliki skromne članarine ki je določena na osnovi zmogljivosti klavnice.

Izredno obsežni in kvalitetni so letni sestanki, na katerih tehnologji analizirajo celotno delo in sprejemajo program dela za naslednje leto. Na sestankih obravnavajo tekočo proizvodno problematiko, izdelujejo ali dopolnjujejo pravilnike in ostale predpise, kontaktirajo s tržno, sanitarno ter veterinarsko inšpekcijo, izdelovalci opreme. Kar je posebno pomembno, strokovnjaki inštituta nas seznanjajo z novostmi in trendi razvoja perutninarstva v svetu. Tu je še celi niz dejavnosti in zadev, ki se skupno rešujejo. Na neformalnem delu sestanka ob sproščeni pogovoru tehnologji in direktorji (ki jih je v zadnjem času prisotnih vse več) izmenjujejo svoje izkušnje, predlagajo rešitve, izboljšave in tekoče dnevne novice.

V Jugoslaviji je 28 perutninskih klavnic ali klavnic v izgradnji. Svet tehnologov šteje 24 klavnic in sicer: Agromer kur Murska Sobota, Velika

Plana, Koka Varaždin, Živinopromet Bečej, Jata Ljubljana, Perutnina Ptuj, Puris Pazin, Brčko, Živinostok Bačka Topola, Brojler Varin, Beograd Živinarstvo Valjevo, Bimeks Padinska Skala, Pivka Pivka, Stočar Zrenjanin, Povardarie Negotino na Vardaru, Belje Dordo, Agrokomec Velika Kladaša, Mesoprodukt Zagreb, Mesoprodukt Zlatar Bistrica, Žitište Žitište, Peradarstvo Slavonski Brod, Agrobanat Plandište, Morava Svetozarevo, Jugoinspekt Beograd — Maribor.

Dne 22. in 23. septembra je na Ptuj v organizaciji Perutnine in Jugoslavenskega inštituta za tehnologijo mesa potekal redni sestanek sveta tehnologov perutninskih klavnic. Navzočih je bilo petnajst predstavnikov klavnic od 24. Program je bil zelo obsežen in aktualen. Obiskali smo nekaj farm kooperantov ter perutninsko klavnico kjer so tehnologji pokazali izredno veliko zanimanje za proizvodnjo in proizvodne rešitve. Morda bo kakšen tehnolog vpeljal v svojo klavnico kakšno izboljšavo ki jo je videl tukaj. Moramo poudariti, da ima večina klavnic opremo vodilne firme STROK in da so klavnice po konceptu proizvodnje slične. Enotno je mnenje, da je praktična izmenjava izkušenj izredno koristna pri delu.

Perutnina Ptuj, kot soorganizator, se je maksimalno angažirala da bi sestanku dala pečat kvalitete in aktualnosti. Na koncu sestanka so se gostje iskreno zahvalili za gostoljubje in dobro organizacijo rednega sestanka.

Zoran MILOVANOVIĆ

»Mislim, da je ta sporazum začetek širšega gospodarskega poslovnega sodelovanja,« pravi predsednik KPO

Arandjelovac sovlaga sredstva za razširitev naše proizvodnje

V prejšnji številki Perutninarja smo pisali o podpisu sporazuma za sovlaganje za usposobitev zemljišč v Vojvodini. Tokrat lahko zapišemo, da tudi Srbija nudi kredit naši delovni organizaciji za razširitev proizvodnje.

V avgustu je bil namreč podpisan samoupravni sporazum med Perutnino in Trgovsko delovno organizacijo »Kolektiv« Arandjelovac o združevanju dela in sredstev za izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti za proizvodnjo piščančjega mesa. Sporazum je sprejet na osnovi ugotovljenih potreb in možnosti in skladno z obojestranskim družbenim interesom.

Naš interes je širiti proizvodnjo za izboljšanje založenosti domačega tržišča poleg velikih izvoznih obveznosti. »Kolektiv« Arandjelovac si pa s sovlaganjem zagotovi ustrezne možne količine mesa in mesnih izdelkov.

Sporazum prispeva tudi k utrjevanju medsebojnih družbeno ekonomskih odnosov med podpisnicama, saj oba kolektiva pričakujeta razširitev sodelovanja. Sporazum širi in utrjuje še bratske odnose med občinama Arandjelovac in Ptujem. Že doslej je bilo bogato medsebojno sodelovanje na mnogih področjih, le na gospodarskem prešibko.

To združevanje sredstev je namensko za izgradnjo farm, ki bodo zagotovile večjo proizvodnjo piščančjega mesa. V ta namen bo »Kolektiv« Arandjelovac združil 3.600.000.— din za dobo 10 let. V teh letih je Perutnina dolžna zagotoviti Arandjelovcu 120 ton piščančjega mesa letno po tržnih ali dogovorjenih cenah. Razumljivo je, da rednih tedenskih dobavah, kolikor bo to le možno.

Direktor »Kolektiva« Arandjelovac je predstavil to delovno organizacijo in občino

Med ogledom klavnice perutnine

ZAHVALA

Vsem sodelavcem TOZD Mesna industrija in drugim, ki so prispevali svoj denar in s tem omogočili zdravljenje mojemu sinčku Jaroslavu, se iskreno zahvaljujem.

Posebno se zahvaljujem predsedniku in blagajničarki OO sindikata za pobudo akcije ter za vsestransko razumevanje.

Jaroslav in mamica Srdinšek

Na obisku pri naših kooperantih

O kooperaciji in kooperantih v našem listu veliko pišemo, vendar so bili to največkrat prispevki, ki naj bi kooperante usmerjali pri njihovem delu in opozarjali na pomanjkljivosti. Manj je bilo takih prispevkov, ki govorijo o zavzetem delu in življenju kooperantov, zato vam tokrat predstavljamo kar štiri kooperante, ki smo jih izbrali čisto slučajno.

MARTIN MEŠKO

V Vičancih sem obiskal Martina Meška, ko je najlepše zorela pšenica. Kmetuje na dobrih treh hektarjih obdelovalne zemlje, ki je petčlanska družini odmerjala le tanek kos kruha. Prav to mu je dalo misliti o kooperacijskem sodelovanju z družbenim sektorjem. Trenutno redi 14.000 piščancev v turnusu. Je pa dvojni kooperant, kot pravimo. Za KK Jeruzalem Ormož redi še po tri pitance in štiri molznice, prideluje pa tudi sladkorno peso.

Letos načrtuje oddati 140.000 kg piščancev, 1500 kg govejih pitancev, 700 l mleka 15.000 kg sladkorne pese in 1500 kg pšenice. Vse to pa obdelajo in pridelajo trije člani družine. Dva sinova, ki sta v službah pa pomagata občasnno.

Zanimala me je seveda predvsem reja piščancev, zato sem povprašal, kako je zadovoljen s sodelovanjem in s kakšnimi težavami se ubadajo. Ni se pritoževal. Pravi, da jim največ preglavic povzročajo izpadli električne energije. »Še sreča, da alarm-

ne naprave dobro delujejo«, je dodal. Več je naštel dobrih stvari, predvsem je zadovoljen s pospeševalno službo, saj mu področni vodja mnogokaj svetuje, tudi o stvareh, ki niso vezane izključno na rejo piščancev. Z enakim zadovoljstvom je govoril o veterinarski službi. »Kadarkoli se pokaže potreba pridejo, le da zadnje čase zdravila slabše učinkujejo« meni Martin.

O skrajševanju časa pitanja pa takole razmišlja: »Nič nimam proti skrajševanju, če bodo le dovolj kvalitetna krmila. Kar pa se krmil tiče še to, da moram pohvaliti skrb za redno dostavo, tako nimamo dodatne skrbi za dostavo kreme.«

Zadovoljen je tudi zato, ker ima naslednika, sina Janeza, ki pridno dela na kmetiji kljub temu, da je že bil v službi. Sam pravi, da je s tem, ko je hodil na delo, bilo več škode na kmetiji kot koristi od plače. Opravil je poklicno kmetijsko šolo in šlo za poklicnega šoferja, zato si lahko mnogokaj doma sam na-

Martin Meško je ponosen, saj je sin Janez priden delavec in bo dober naslednik

pravi. Vse to še pripomore k temu, da ga veseli kmetovanje. »Tudi živeti se bo dalo kar lepo, ko bodo odplačane obveznosti« razmišlja Janez »le z nevesto so težave. Težko je dobiti deklo, ki bi bila pripravljena priti na kmetijo in prijeti za kmečko delo. Rajši gredo v mesto.«

Po moje ima sicer prav, vendar poleg vzrejenega objekta širijo in obnavljajo gospodarska poslopja. Obnovili pa so tudi prostorno stanovanjsko hišo, ki so jo poleg tega še prijetno opremili. Kdo bi vse to zamenjal

za betonske stene v stanovanjskem bloku.

Odhajal sem že, ko se je gospodar spomnil: »Veste kaj! Perutinarja redno preberem in dopade se mi, da najdem v njem precej obvestil in opozoril za kooperante. Mislim pa, da bi bilo dobro, če bi na neki način objavili tudi predavanja s strokovnih seminarjev za kooperante, ker se teh vsi vedno ne moremo udeležiti.«

Mislil, da je dobra pobuda. O njej bodo razmišljali strokovni delavci v kooperaciji.

MARIJA OZMEC

Iz Vičancev sem se odpravil v Oslušovce, kjer sem obiskal kooperantko Marijo Ozmec. Vsa družina je bila zbrana v prijetni kuhinji. To je mlajša družina. Mož Jože je kooperant TOK Jeruzalem Ormož, imata pa 13 in in 3 in pol let stari hčerki.

Nimata velikega posestva, zato vidita uspeh le v kooperacijski intenzivni reji. Ker sta oba kooperanta, si vzajemno pomagata pri opravih tako, da v glavnem vse opravi sama. Sorodniki in znanci priskočijo na pomoč le pri nakladanju in čiščenju hleva.

Letos vhlavljata 14.000 piščancev v turnusu, ob tem objektu pa že raste novi, ki ga gradita na osnovi sovlaganja. Prihodnje leto bo torej količina vzrejenih piščancev podvojena.

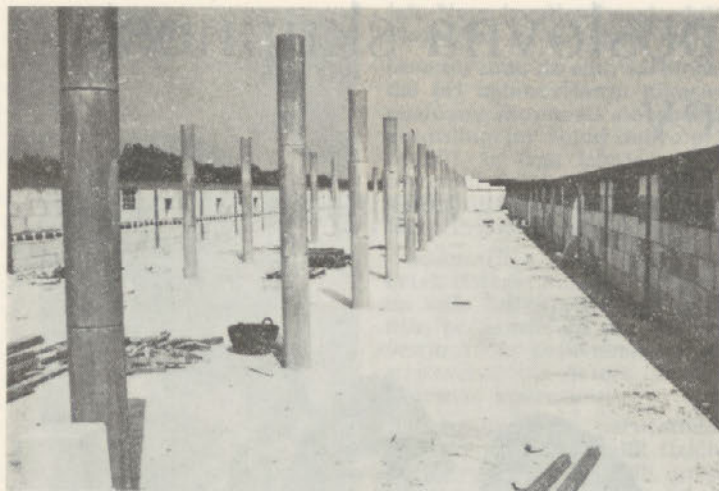
Poleg piščancev bosta vzredila še 40 pitancev in okrog 20 ton prašičev, oddala bosta tudi 10 ton pšenice in 35 ton sladkorne pese.

Za tolikšno delo pa je, poleg pridnih rok, potrebno še veliko znanja. Tega se zakonca Ozmec zavedata, zato rada prisluhneta dobremu nasvetu. S pospeševalno službo sta zadovoljna. Predvsem v začetku je področni vodja veliko pomagal z nasveti. Menita, da je tudi Perutinar »pospeševalec«, saj prinaša veliko dobrih nasvetov in informacij, pripomore pa tudi k boljši pove-

zanosti kooperantov s kolektivom.

K boljšemu uspehu pa pripomorejo tudi strokovna predavanja. Seminarjev za kooperante se rada udeležujeta, predvsem Jože, ker ima gospodinja preveč opravkov v hiši, in okoli nje. Jože pravi: »Ni dovolj, da v glasilu pišete, da je seminar bil in o čem je bilo govora na njem. Mislim, da so bila predavanja zanimiva in kvalitetna zato bi bilo dobro, če bi jih v Perutinarju v celoti objavili. Tako bi nam, ki smo sodelovali veljali kot opomin, tisti, ki niso prišli pa bi le bil seznanjeni s problematiko. Vsekakor me to, da niso prišli vsi na tako pomemben seminar moti, še posebej, da so izostali predvsem mlajši (po sodelovanju) in tisti, ki nimajo najboljših uspehov. Če pričakuješ dober uspeh, moraš s piščancem živeti. Zmotno je mišljenje, če misliš, da je piščanec treba vložiti in čakati na denar. Ni in ne more biti res, kot še vedno pravijo nekateri kooperanti — dajte mi dobrega piceka pa bo vse v redu. Piščanec je živo bitje, ki potrebuje nenehno nego, predvsem pa red.« je zaključil Jože.

Ker sta zakonca Ozmec »dvojni kooperanta« me je zanimala primerjava delovnih organizacij s katerima sodelujeta. »Slovina — TOK Jeruzalem Ormož nam nudi več glede rekreacije, tudi ob koncu leta organizirajo srečanje in nas pogostijo. V ekonomskem

Objekt, ki je že dobil prve stanovalce, med gradnjo

smislu, pa Perutnina bolj skrbi za uspeh jate in kar je še najbolj pomembno, da je načrtnost in doslednost pri dostavi krme in zdravstveni zaščiti jate brez primere.

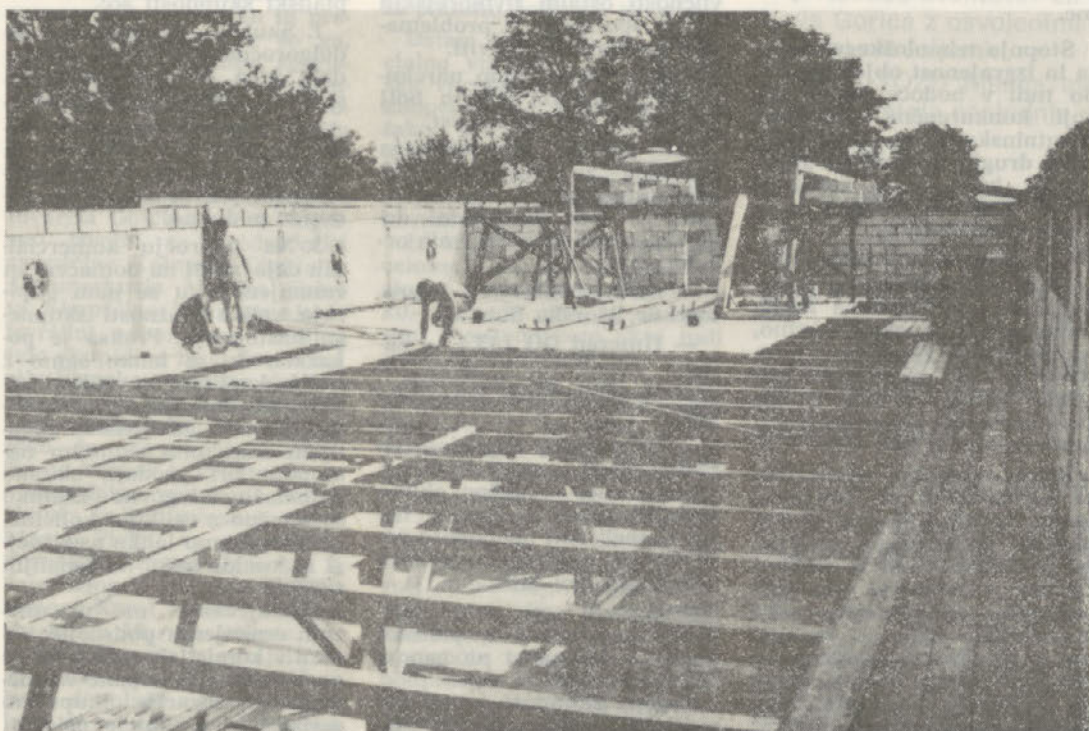
Tudi o nasledniku že razmišljata. Starejšo hčerko nameravata izsolati v kmetijski smeri, da bo lahko strokovno in kvalitetno nadaljevala njuno delo. Pričakujeta, da jima ne bo »pobegnila« v mesto. Prav v ta namen, da ji zagotovita boljši kos kruha kot ga imata sama, sta se odločila za gradnjo novega objekta, ki bo skoraj pripravljen za sprejem prve late.

KATARINA DOMITER

Za povečanje zmogljivosti se je odločila tudi naša kooperantka Katarina Domiter in Starošinc.

Katarina sodeluje s Perutnino že od leta 1970. Začela je s 3000 piščanci, novi hlev pa so pri Domitrovih zgradili za 7500 piščancev ene vhlavitve v letu 1972. Že naslednje leto so ga povečali

Poseben način gradnje pri Domitrovih

na 15000. Ker pa fiksni stroški nenehno naraščajo, se spleča rediti le številnejše jate. Zato so se letos odločili povečati objekt za enkrat.

Izvedba projekta jim je prinesla nemalo težav. Glede na gostoto naselje ni bilo možno graditi novega objekta. Odločili so se za nadgradnjo obstoječega, tega pa niso mogli izpeljati s klasično nadgradnjo, ker zato niso bili ustrezni temelji. Edina možnost je torej bila novogradnja z lesenimi stropi, celotni zgornji del pa sloni na lesenih stebrih.

Za taki način gradnje, bodo porabili okrog 70 m³ lesa, seveda pa bodo morali zaradi takega načina gradnje vgraditi drage požarno varne materiale. O finančni uspešnosti bi torej težko govorili, vendar je bil le tak način gradnje možen. Prednosti so le v hitri gradnji, kar je pomembno, in v lahkosti vgrajenih materialov.

Verjetno je pričakovati prihranke pri porabljeni energiji, kar se bo hitro pokazalo, saj smo na praču hladilnih dni, Domitrovi pa računajo te dni na prvo vhlavitve na podvojeni površini vzrejnega objekta.

KARL IN MARIJA SVENŠEK

Končno sem obiskal še našega največjega kooperanta Karla Svenška v Gerečji vasi. Tudi tu sta zakonca »dvojna kooperanta«, vendar oba pri Perutnini. Ko je žena Marija leta 1980 začela s kooperacijsko rejo, je Karl delal v naši valilnici kot skladiščnik.

V prvem hlevu so redili 14000 piščancev ene vhlavitve. Poleg tega pa imata še 8,5 ha zemlje, od tega 4 ha orne. »Ni se dalo dobro obdelati zemlje, rediti piščance in iti v službo« pravi Karl, »zato sem pustil delo in se preusmeril v delo na kmetiji. K tej odločitvi me je spodbujalo še dejstvo, da se s kooperacijskim sodelovanjem da živeti in to lepo živeti.«

Zakonca Svenšek sta že zgradila novo stanovanjsko hišo, letos pa še novi enonadstropni vzrejni objekt za skupno enkratno vhlavitve okrog 40000. Prve piščance je vhlivil 30. septembra in s tem postal naš največji kooperant s skupno kapaciteto 54.000. Kar okrog 400 ton piščancev bosta iz obeh objektov

oddala letno, vse to pa nameravata oskrbovati sama, razen v »špicah«, ko jima bodo pomagali drugi.

V ta namen vgrajujeta mnoge novosti od načina gradnje, gradbenih in inštalacijskih materialov, do opreme. Največ pa pričakujeta od novega krmilnega traku, ki je novost obrtne delavnice Šuntner in bo prav pri Svenškovih »poskusni zajček«. Prednost tega traku je natančno doziranje krme, programiranje enakomernega krmljenja od silosa do zadnjega krmilnika in možnosti dvigovanja celotne linije, glede na rast piščancev. To pa je pomembno tudi za čiščenje objekta, saj je krmilni trak možno dvigniti do stropa.

Zakonca Svenšek sta uvedla še eno novost. Odločila sta se poleg vzrejnega objekta zgraditi še ločeno zgradbo za skladišče in sanitacijo. Karl je v valilnici imel možnost spoznati, kako pomembna je higiena za dobro zdravstveno stanje živali in s tem za uspeh reje. V sanitarnem delu se bo torej moč stuširati in preobleči, ter na tak način vzdrževati boljšo higieno. Še to, da sanitarno-skladiščni objekt gradijo izven kreditne pogodbe. Vsekakor posnemanja vredna odločitev.

Vsem tem smelim odločitvam je v veliki meri botrovalo znanje, saj sta Karl in Marija Svenšek oba kmetijska tehnika, za dobro načrtno gospodarjenje in pravilne odločitve pa je v današnjem času in ob zahtevni tehnologiji reje znanje več kot potrebno. Tega pa Svenškova ne skrivata. Verjetno bi ne bilo napak, če bi ju posnemali še drugi kooperanti.

Za konec še zanimivost, da Karl živi v prijetnem sožitju z dedkom, ki ima 99 let, 54-letno materjo, z ženo Marijo in 5 letno hčerko Simono. Ob razumevanju v družini pa je poleg dela še našel čas za granje nogometa, ki ga je seveda v času gradnje zanemaril.

In za konec? Menim, da teh nekaj primerov lepo kaže, kako pomembno je znanje in sodelovanje s strokovnimi službami ter da se z načrtnim delom lahko lepo živi tudi kot kooperant.

L. C.

Ustanovljena plansko poslovna skupnost slovenskih perutninarjev

Slovenski perutninarji beležijo v letih 1960—1980 izjemno hiter razvoj. V dveh desetletjih so namreč povečali proizvodnjo za več kot 100 krat. V zadnjih nekaj letih pa je gospodarska situacija pri nas in v svetu zavrla ta hitri razvoj. Nujnost izvoza in soočanje z ostro konkurenco na svetovnem trgu na eni in drage domače in uvožene surovine na drugi strani narekuje iskanje novih rešitev.

Da bi premostili te težave, je Peurtnina Ptuj že podpisala nekatere sporazume o sovlaganju v zemljo in proizvodnjo krme, istočasno pa so stekle priprave za ustanovitev plansko poslovne skupnosti perutninarjev Slovenije. Namen skupnosti je, skupno nastopanje na vseh področjih, kjer najdejo perutninarji skupni interes. Značilnost sporazuma pa je v tem, da se perutninarji ne zapirajo, marveč ponujajo sodelovanje še drugim organizacijam združenega dela in institucijam, ki najdejo skupni družbeni in ekonomski interes.

Po temeljitih pripravah in razpravah o samoupravnem sporazumu, so se v četrtek 29. septembra, zbrali v našem poslovnem centru pooblaščenih delegatov iz Perutninskega kombinata Pivka, Hmezada — Jate Zalog, ABC Pomurka — Agromerkurja Murska Sobota in Perutnine Ptuj na ustanovni skupščini Plansko poslovne skupnosti.

Predsednik KPO, Alojz Gojčič, ki je začel skupščino je v uvodu pozval Milana Bračiča, dosedanjega direktorja Jate, enega najstarejših prisotnih perutninarjev, naj prisotnim še enkrat predoči namen in cilj združevanja v poslovno skupnost.

Ceravno je bilo že precej govora o pripravah na podpis sporazuma, ne bo škodovalo, če v celoti objavimo misli tovariša Bračiča.

»V desetletjih 1960—1980 se je perutninska proizvodnja SRS razvijala in rasla z enako naglavo kot industrijski razvoj. Skoraj popolnoma je zamenjala dotedanje kmečko perutninarstvo ter postala velika in tržna. Ze leta 1972 je pokrila potrebe po perutninskem mesu v SRS in nato s presežki segla v druge republike. Od leta 1980 pa tudi v izvoz.

V letu 1982 je znašala družbena proizvodnja 57.000 ton mesa, 139 milijonov jedilnih jajc in 105 milijonov valilnih jajc. Ocenjujemo, da je poraba perutninskega mesa na prebivalca SR Slovenije dosegla 13,5 kg in blizu 200 kom jajc. Tako je perutnina postala nepogrešljiva sestavina vsakdanje prehrane. Po zaslugi velikega tehnološkega napredka je perutninarstvo v

Svečan podpis Samoupravnega sporazuma

cenosti in uporabnosti prehitelo ostale veje mesne industrije.

Slovenski trg je porabil okrog 21.000 ton mesa na leto, presežki pa so bili prodani v druge republike predvsem pa v izvoz. Do sedaj dosežena proizvodnja daje prihodek 8.884 milijonov (po količinah in po cenah v letu 1982) in zagotavlja sredstva za razširjeno reprodukcijo; hkrati pa daje kruh 4.000 delavcem in kooperantom, poleg tega pa še velikemu številu sodelujočih v proizvodnji surovin in opreme.

Stopnja tehnološkega razvoja in izgrajenost objektov, bodo tudi v bodoče dajale dovolj konkurenčne prednosti perutninske proizvodnje SRS proti drugim področjem Jugoslavije, kjer razvoj kasni za 10 let. Njihova prednost je le v surovinski bazi.

V zadnjih dveh letih (1981—1982) je opaziti zastoj v razvoju, kar je posledica zapletenih razmer v oskrbi s krmo, premajhnega vlaganja v proizvodnjo ter prevelikih cen krmil. Tržišče je bilo v tem času sposobno absorbirati vso proizvodnjo in tudi več.

Kljub dobrim rezultatom se perutninarji pri uresničevanju razvojne in proizvodne politike srečujemo s številnimi problemi. Ti so še posebej izraženi v sedanjem času gospodarske stabilizacije. Pri vsakdanjem delu se srečujemo s številnimi problemi in težavami okrog nabave krme na domačem in tujem trgu, pri iskanju zunanega tržišča,

pridobivanju deviz. Gre tudi za neusklajenost glede srednjeročnega in dolgoročnega planiranja, delitev dela, izmenjave izkušenj itd. Vse te in podobne težave so med drugim odraz naše prešibke medsebojne organiziranosti. Problematika je za vse nas v veliki meri enaka ali podobna in bi jo lahko brez dvoma lažje skupaj reševali.

Zaradi neusklajenosti nismo v družbi deležni iste podpore, ki nam pripada. Na nivoju SRS smo sicer organizirani v ŽPS, vendar smo zaradi številčnosti ostalih živinorejskih vej in specifičnosti problematike premalo učinkoviti.

Takšno stanje nam narekuje večje povezovanje in bolj učinkovito organiziranost.

Na pobudo Republiškega komiteja za kmetijstvo in gozdarstvo smo v začetku letošnjega leta poslovodni delavci perutninskih delovnih organizacij:

— ABC POMURKA, Agromerkur, Murska Sobota

— Hmezad DO JATA — Zalog

— Mesokombinat Perutnina Ptuj

— Perutninski kombinat — Pivka začeli s pripravami za vključevanje v takšno obliko organiziranosti, s katero bomo dosegli bolj učinkovito povezovanje med perutninskimi organizacijami SRS.

Dogovorili smo se za horizontalno povezavo v plansko poslovno skupnost na osnovi 395. člena ZZZ.

Takšna skupnost je ena od najširših oblik združevanja.

Omogoča povezovanje različnih subjektov pri pospeševanju razvoja in proizvodnje delovno, poslovno ali kako drugače povezanih udeležencev v združenem delu.

Po obširnih razpravah med delavci zainteresiranih DO so končno delavski sveti DO z odločanjem o pristopu skupnosti istočasno sprejeli »Samoupravni sporazum o povezovanju v skupnost združenega dela za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje perutninarjev Slovenije«.

Osnovni cilji sodelovanja v planski skupnosti so:

1. Skupno kratkoročno in dolgoročno planiranje, delitev dela med DO, specializacija, skupno izobraževanje kadrov.

2. Prenos tehnologije in znanja na področju prehrane in selekcije ter racionalno izkoriščanje postranskih proizvodov in podobno.

3. Na področju komercialnih dejavnosti na domačem in zunanem trgu se nam odpirajo velike možnosti skupnega nastopanja. Praksa je pokazala, da se lahko samo z boljšo kvaliteto in večjimi količinami dolgoročno uveljavimo na zelo zahtevnem zunanjem tržišču. S skupnim nastopom pri prodaji, skupno embalažo, blagovno znamko in končno z velikimi količinami blaga, smo lahko uspešnejši in konkurenčni na zunanjih tržiščih.

Usklajevanje na posameznih omenjenih področjih poteka v komisijah, v katerih so enakomerno zastopane vse delovne organizacije. Skupščino sestavljajo po štirje delegati

Za predsednika Skupščine je bil izvoljen Kolman Cigut

vsake udeleženke. Skupščina imenuje IO kot njen izvršilni organ. V njem je vsaka DO zastopana z enim članom.

Vsa strokovna dela opravlja za skupnost Delovna skupnost skupnih služb delovne organizacije, kjer je sedež skupnosti. SaS predvideva odprtost za vse zainteresirane delovne organizacije, ki bi želele pristopiti k skupnosti.

Takšna oblika višje samoupravne organiziranosti v horizontalni povezavi predvsem pa odločenost naših delavcev nam zagotavlja, da se ne bodo ponavljale napake iz preteklosti.

Ne velika proizvodnja, ne tehnologija, ne ekonomski učinki nam ne morejo zagotoviti boljšega položaja, če bi se istočasno zapirali v meje DO ali TOZD.

Zato naj ne bo odveč, če ob koncu še enkrat poudarim, da lahko le s skupnim nastopanjem in čvrsto horizontalno povezanostjo dosežemo primeren napredek.

Razprave k temu uvodu ni bilo, saj so kolektivi vseh štirih delovnih organizacij že razpravljali o osnutku in predlogu sporazuma ter so ga, upoštevajoč pripombe, sprejeli delavski sveti vseh sporazumevaločih se DO. Sledil je torej podpis sporazuma. Sledila je verifikacija Skupščine Planske poslovne skupnosti. Na predlog predsedujočega, tovariša Gojčiča, pa so soglasno izvolili za predsednika skupščine Kolmana Ciguta iz Agromerkurja Murska Sobota. Skupščina je imenovala še izvršilni odbor, kot izvršilno telo skupščine in stalne komisije Planske poslovne skupnosti, ter njih predsednike.

Za predsednika komisije za plan in razvoj je izvoljen Franc Vraber iz Perutnine; za komercialna vprašanja Anton Kaluža iz Perutninskega kombinata Pivka; za tehnološka vprašanja Franc Jesenko iz Jate Zalog in za kooperacijske odnose Karel Nemeč iz Agromerkurja Murska Sobota.

Skupščina pa je sprejela tudi okvirni program dela, ki ga bodo dopolnili v izvršnem odboru in v posameznih komisi-

jah. Novo izvoljeni predsednik Skupščine ga je takole podal: Mnenja sem, da smo vsebinski del pri ustanavljanju planske poslovne skupnosti slovenskih perutninarjev dokaj dobro pripravili. Iz tega izhaja, da je formalni del ustanavljanja in konstituiranja zaključen brez težav in pravočasno.

Razumljivo, da je to šele začetek tistega, kar smo si glede na naša hotenja po povezovanju, predvsem pa po vsklajevanju naše dejavnosti zadali v pravkar sprejetem samoupravnem sporazumu.

Specializacija perutninske proizvodnje, njen velik fizični porast v preteklih letih, predvsem pa odvijanje proizvodnje v zaostrenih gospodarskih razmerah danes, vsiljujejo potrebo, da slovenski perutninarji skupno z vso zavzetostjo razrešujemo naslednja vprašanja:

- planiranja sedanjega in bodočega razvoja,
- razvijanje in uvajanje sodobne tehnologije in organizacije dela,
- maksimalno angažiranje vseh in skupno nastopanje pri izvozu perutninskih proizvodov,
- zagotavljanje celovite ponudbe na domačem trgu, ter usklajevanje problematike s tega področja,
- operativno in sprotno razreševanje tekočih nalog in problemov, ki so vedno bolj prisotni ob današnjih zaostrenih razmerah gospodarjenja.

Iz tega izhaja, da mora izvršilni odbor v kratkem času pripraviti PROGRAM DELA planske poslovne skupnosti za dobo 1 leta, ter ga predložiti skupščini v sprejem.

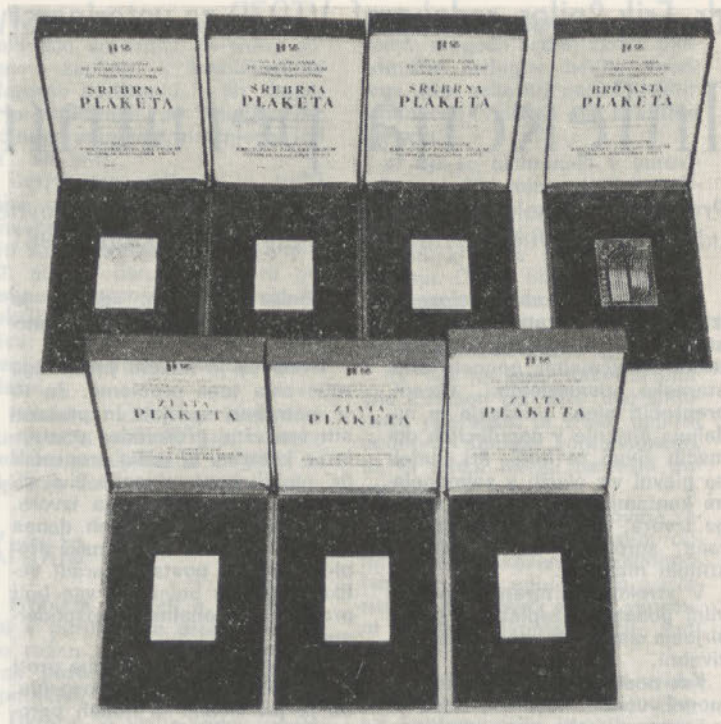
Prav tako mora komisija za plan in razvoj pripraviti usklajeni plan za leto 1984 kot tudi iz obstoječih srednjeročnih planskih aktov DO izdelati zbir vseh srednjeročnih planov za plansko poslovno skupnost.

Ostale komisije: za komercialna vprašanja, za tehnološka vprašanja in komisija za kooperacijske odnose naj prav tako pripravijo svoja programska dela, ter jih predložijo skupščini v sprejem. (To velja tudi za komisijo za plan in razvoj.)

Iz tega izhaja, da moramo celotno delovanje planske poslovne skupnosti usmerjati tako, da bodo cilji, ki so zapisani v ustanovnem aktu tudi dokraja realizirani.

Smatram, da smo v tako povezovalni slovenskih perutninarjev šli zavestno, predvsem zaradi skupnih potreb, zato je pričakovati, da bo ta asociacija resnično zapolnila tiste vrzeli in razvrševala probleme, ki jih dosedaj nismo znali oziroma zmogli dovolj dobro odpravljati.

Delegati in predstavniki družbenega političnega življenja občin iz katerih izhajajo podpisnice in predstavniki iz republike so izrazili prepričanje, da je podpis sporazuma

Sedem plaket za naše proizvode

Na letošnjem 21. Mednarodnem kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni smo spet sodelovali s perutninskimi izdelki v okviru skupne razstave slovenskih proizvajalcev izdelkov (klobasičarskih), ki jo organizira živinorejska poslovna skupnost Slovenije.

Prvič smo razstavljali plemenski material in to družino staršev in skupino brojlerjev.

Zadnji dve leti pri ocenjevanju klobasičarskih izdelkov nismo imeli posebnih uspehov.

Za letošnjo ocenjevanje kvalitete izdelkov smo prijaviteli sedem izdelkov, ki so vsi prejeli priznanje kvalitete.

Izdelke je prijaviilo 12 organizacij s področja Slovenije s 120 vzorci. Komisija, ki je ocenjevala kvaliteto je podelila: 20 zlatih, 24 srebrnih in 15 bronastih medalj.

»Nosilec kvalitete« za leto 1983 je MIP Živinopromet, Nova Gorica z osvojenimi 9 zlatimi, 5 srebrnimi in 2 bronastimi medaljami.

Naša TOZD Mesna industrija je za svoje kvalitetne izdelke prejela naslednja priznanja:

Zlate plakete

- poetovia šunkarica iz perutninskega mesa
- hrenovka, pipi
- piščančja prsa v ovitku

Srebrne plakete

- koko, kot pariška
- poli kot posebna in
- polnjen piščanec

Bronasto plaketo

- PP perutninsko meso

Za dosežene uspehe na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni čestitamo delavcem »Mesne industrije«.

Andrej KOVAČ

nova kvaliteta v razvoju perutninarstva na slovenskem. Vsi so trdno prepričani, da bodo vse podpisnice dosledno

izvajale postavljene in dogovorjene cilje, kar je pogoj za še hitrejši razvoj dejavnosti. Urednik

Infekcija perutnine s salmonelami

Prevedeno in nekoliko dopolnjeno predavanje s strokovnega seminarja, ki ga je organizirala Perutnina Zalog za udeležence iz Jugoslavije na Brdu pri Kranju oktobra 1981

Epidemiologija salmoneloze je izredno komplicirana in raznovrstna in je zaradi tega izredno težko z običajnimi, pogosto enostavno usmerjenimi ukrepi, preprečiti njeno vnašanje in nadaljnje širjenje v populacijah domačih živali in ljudi. Pri ljudeh so glavni vir okužb s salmonelami kontaminirana živila živalskega izvora, pri živalih kontaminirane surovine, t.j. sestavine krmnih mešanic.

V strokovni literaturi so številni podatki o zapletenih poteh širjenja salmonel med ljudmi in živalmi.

Kot nosilke in izločevalke salmonel, vendar tudi kot žrtve okuženega okolja so omenjene skoraj vse vrste divjih in domačih živali: poleg domačih živali tudi številne vrste ptičev, od noja do vrebca; veliko število vodnih vretenčarjev, od žab do rib; številni plazilci, polži in školjke.

Vse vrste omenjenih živalskih redov imajo večjo ali manjšo vlogo v epidemiologiji salmonel. Njihov pomen za širjenje infekcije na človeka je sorazmeren z deležem, ki ga imajo pri prehrani ljudi.

Poseben pomen imajo različni insekti, ki ne le, da onesnažujejo živila, temveč jih lahko tudi kontaminirajo s salmonelami; naj omenimo muhe, mokařja (*Alphitobium diaperinus*), krušarja (*Stegobium paniceum*).

Z intenziviranjem nekaterih živinorejskih panog, ki proizvajajo hrano postaja problem okužb s salmonelami vse bolj akuten in zaradi vse večjega rizika za zdravje ljudi ogroža razvoj sodobne živinoreje.

V zadnjih desetletjih je zaradi infekcij z salmonelami najbolj ogrožena prav perutninska proizvodnja. Množična reja perutnine v okoliščinah vse večje koncentracije, zlasti v sistemu reje na podu, omogoča multiplikacijo infekcij, ki se zanesejo s krmo. Multiplikacija infekta je sorazmerna z gostoto populacije perutnine.

Ker je intenzivna perutninska proizvodnja v svetu in tudi pri nas res pogosto glavni vir okužbe ljudi s salmonelami, je tehnološki postopek potrebno dopolnjevati z dobro premišljenimi sistematičnimi ukrepi proti infekcijam s salmonelami. S tem tej proizvodnji zagotavljamo, da ohrani svojo važno vlogo v proizvodnji hrane. Jajca in perutninsko meso sta nujno potrebna za ljudsko prehrano, z njima pa ne smemo ogrožati zdravja ljudi.

Salmoneloza pri perutnini je velik problem v vseh deželah z intenzivno perutninsko proizvodnjo in do sedaj še ni zadovoljivo rešen. Ta ugotovitev pa ne pomeni, kot je bilo to poudarjeno na 6. evropski konferenci perutninarjev leta 1980 v Hamburgu, da se je treba sprijazniti s fata-

lističnim stališčem, »da se je treba naučiti živeti s salmonelami«.

Treba se je naučiti pravilnega reševanja tega problema. Za to je potrebno sprejeti in preizkusiti vsakršne proizvodne postopke, s katerimi bi lahko preprečili oz. omilili kontaminacije živil živalskega in rastlinskega izvora.

Salmoneloza pri ljudeh danes ni več izključno medicinski problem, ampak postaja (zaradi velikega števila bolnikov) vse bolj problem nacionalnega gospodarstva.

Osnovna strategija borbe proti salmonelozni bazira na spoznanju, da je pri živalih in ljudeh peroralna okužba v direktni korelaciji s kontaminacijo živalske krme. Okužba s tako krmo, kolikor je v njej dovolj salmonel, konča v več oblikah. Najvažnejše so tri:

1. Pasažna okužba, pri kateri zaužite salmonele pasirajo prebavni trakt, ne da bi prišlo do naselitve salmonel v organizmu. Jajca se pri nesnicah lahko kljub temu okužijo v kloaki s salmonelami v iztrebkih.

2. Inaparentna okužba z naselitvijo in razmnoževanjem salmonel v organih (npr. v obliki bakteriemije) in naknadnim izločanjem v okolje.

3. Akutna salmoneloza s klinično manifestacijo in različno mortaliteto; ta oblika je najpogostejša v prvih 14 dneh po izvalitvi.

Čim večje je število salmonel v krmilih oz. surovinah, tem težja je tudi oblika bolezni in tem večje so izgube.

Kot direktna posledica naštetih oblik okužbe živali in jajc je kontaminacija valilnice, ki jo je težko preprečiti, kolikor ni odstranjen primarni vir okužbe t.j. kontaminirana krmila. Kakršenkoli ukrep pri živalih v različnih fazah vzreje ali proizvodnje je že vnaprej obsojen na neuspeh, če se živali vedno znova okužujejo s krmo.

Likvidacija inficiranih živali oz. likvidacija posameznih inficiranih kooperacijskih rej, je nujna posledica prepovedi zakola okuženih živali in rešuje momentalno situacijo in ima svoje opravičilo v vrsti zakonskih predpisov. Odklanja za kratek čas — samo za določeni primer — nevarnost, da bi se salmoneloza prenesla na ljudi, ne rešuje pa celotnega problema, zlasti ne preprečuje nevarnosti ponovne pojave bolezni. Prav zaradi tega je treba problem salmoneloze analizirati kompleksno in sprejeti potrebne ukrepe v vseh fazah proizvodnje in v celotnem biotopu živali, upoštevajoč celotno okolje, krmo, prenašalce itd. Temu se morajo podrediti vsi, ki sodelujejo v katerikoli fazi proizvodnje z vso resnostjo, ker le tako lahko izpolnijo pogoje, da

bodo končno proizvodi zdravstveno neoporečni.

Če želimo ukrepati preventivno, je nujno potrebno poznati tiste dejavnike, ki vplivajo na potek in obliko okužbe.

Potek in način okužbe perutnine s salmonelami

Infekcije perutnine s salmonelami so odvisne od številnih dejavnikov, ki vplivajo na njihov potek in obliko.

1. Vrste salmonel

Vse salmonele, ki jih najdemo pri perutnini, ne povzročajo enako težke okužbe. Najtežjo obliko obolenja pri perutnini, z visoko smrtnostjo, lahko povzročita *Salmonella pulorum* in *galinarum*, medtem ko velik del tim, neadaptiranih salmonel, ki jih je okoli 3.000, praviloma pri perutnini ne povzročata klinično zaznavnih obolenj.

2. Število klic

Kot najmanjše število klic, ki lahko povzročijo obolenje, navajajo 10 bakterij po piščancu ali 1 klico na gram krmila. Povečanje števila klic nad to koncentracijo zanesljiveje povzroči infekcijo in hitro razmnoževanje mikroorganizmov v prebavilih in drugih organih živali. Samo množična infekcija povzroči akutno salmonelozo.

3. Vrata ali pota infekcije

Transovarialne infekcije so pogoste predvsem pri pulorosi. Neadaptirane salmonele lahko vdrejo v jajca skozi jajčne lupine (okužbe v kloaki). Pri tem ne kaže pozabiti, da ima lupina povprečnega jajca najmanj 7.600 por, skozi katere lahko salmonele vdrejo v vsebino jajca aktivno ali pasivno. Jajce, ki ga je znesla kokoš ima temperaturo 41°C. Ko se ohlajuje, se krči in skozi porozno lupino vsesa mikroorganizme s površine. Čim bolj je okolje, v katerem se to dogaja, vlažno in čim hitreje se jajce ohlaja, tem bolj se zvišuje verjetnost močne kontaminacije jajc.

Dokazano je, da salmonele vdirajo v jajca 30 minut od časa, ko se le to ohlaja od 37,2 do 23,9°C. Ob pospešenem ohlajevanju jajc lahko vdrejo salmonele do hiorioalantoisne membrane že v 6 minutah. To je seveda izjema. Ko salmonele vdrejo v beljak, pridejo v razmeroma neugodno okolje. Beljak ima visoke pH vrednosti in vsebuje encime (conalbumin, lizocim, avidin, apoprotein in ovomucin), ki imajo bakteriostaticne lastnosti. Če v beljak ni vdrla preveč bakterij, lahko ta naravni varovalni sistem ublaži okužbo.

V primeru peroralne okužbe domačih ptič, lahko salmonele hitro zapustijo prebavila, ne da bi prišlo do njihove naselitve v njih, ali pa se hitro naselijo v prebavilih, v njih se razmnožujejo in vdrejo v različne organe (v jetra, v Fabricijevo burzo itd.). Posledice so sorazmerne s številom klic ob peroralni infekciji. Nekateri aditivi, ki se dalj časa dajejo s krmo (npr. nitrovin, kot tudi tilozin), lahko pospešijo okužbo prebavil, medtem ko drugi, kot so cinkbacitracin, virginiamicin, amprol in monenzin, nimajo vpliva na okužbo prebavil. Ampicilin, furazolidon, spektinomycin, streptomycin in posebej še trimetoprim s sulfadiazinom ne le, da zmanjšujejo število v prebavila naseljenih salmonel, temveč omejujejo tudi njihovo izločevanje z iztrebki.

4. Starost živali

Pri en dan starih piščancih pride po peroralni okužbi hitreje do generalizacije kot je to pri starejših piščancih. Najhuje zbolijo piščanci v prvih 14 dneh. Starejši piščanci se sicer lahko okužijo, vendar bolezen pri njih ni klinično zaznavna, z izmečki pa izločajo kuživo in so za okužbo ljudi prav tako nevarni kot hudo oboleli piščanci.

5. Vpliv stresa

Klinično manifestno salmonelozo z visoko smrtnostjo torej ugotavljamo pri piščancih do starosti 14 dneh, predvsem pa pri piščancih, ki so na kakršenkoli način prišli v stanje stresa. Le-ta je najpogostejše posledica dolgotrajnega transporta, prekomernega ohlajevanja, pregrevanja in pomanjkanja vode. Prav tako vplivajo na obolenje tudi nekatere dokaj dolgotrajne manipulacije, ki so obvezne ali pa se opravljajo v valilnici na posebno željo kupca, kot so seksiranje, debikiranje, vakcinacije in podobno.

6. Zmanjšana odpornost

Različne okužbe, posebej pa še virusne okužbe, ki vplivajo na razvoj Fabricijeve burze (npr. Gumborska bolezen, Marekova bolezen in adenoviroze), kot tudi zastrupitve s toksini plesni (npr. z alfatoksinom) lahko zaradi splošne omejitve imunitetne sposobnosti znižujejo obrambno sposobnost živali tudi v primeru okužbe s salmonelami.

Različne vrste kokcidij, ki poškodejejo črevesni epitel, znižujejo odpornost piščancov in olajšujejo vdor salmonel iz prebavil v krvni obtok, torej razvoj septikemije.

7. Konkurenčna mikroflora

Nekatere bakterije prebavnega trakta starejših piščancev ali odraslih kokoši, predvsem anarobi bi po nekaterih raziskovalnih podatkih utegnile omejevati o-

kužbo prebavi s salmonelami, če se dajejo okuženim piščancem skupaj z antibiotiki. Čeprav je tovrstni postopek veliko obetljivejši, najnovejša poročila ne potrjujejo prvotno doseženega uspeha.

Če povzamemo vse omenjene okoliščine, ki vplivajo na infekcijo, postane razumljivo, da z izvajanjem preventivnega programa, ki sloni na dognanjih o poteku in načinu infekcije perutnine s salmonelami, lahko zmanjšamo verjetnost širjenja infekcije in jo omilimo na sprejemljiv obseg, če ukrepamo prvenstveno proti trem vrstam neugodnih okoliščin.

a) Število klic v hrani in okolju znižamo z zoohigijskimi ukrepi, s katerimi lahko preprečimo veliko koncentracijo povzročitelja v okolju. Znižati je treba populacijsko gostoto (torej zmanjšati število vseljenih piščancev), uvajati zreje na rešetkah ali v baterijah in skrbeti za čimbolj učinkovito razkuževanje nastila, ker se s tem zniža možnost nadaljnjega okuževanja živali.

b) Nevarnost zmanjšanja odpornosti zaradi poškodb Fabricijeve burze lahko preprečimo z ustreznim programom imunoprofilakse, zlasti proti kužnemu burzitisu (t.j. proti Gumborski bolezni). Z ustreznimi kokcidio-statiki, ki jih je treba zamenjati, oziraje se na njihovo učinkovitost, lahko preprečimo pojav kokcidioze.

c) Stresnih situacij sicer ne moremo vedno preprečiti, lahko pa ublažimo njihov vpliv s tem, da skrbimo, da bodo piščanci zdravstveno neoporečni, taki bodo lažje premagovali neugodne vplive kriznih situacij.

Postopek z jajci

Čimbolj rigorozno je treba zagotavljati, da bodo valilna jajca higiensko neoporečna.

V ta namen je treba z vso resnostjo izvajati naslednje:

1. Zbirati je treba le valilna jajca, ki so znesena v suha, popolnoma čista gnezda. V nastil v gnezdih lahko zmešamo paraformaldehid v prahu ali damo pod nastil v gnezdih nekaj formaldehidskih tablet. Zadoščajo 3 tablete, vendar je treba dodajati nove, brž ko prejšnje izhlapijo. Nastil v gnezdih je treba zamenjati vsak teden, v primeru močnejšega onesnaženja z iztrebki pa pogosteje.

2. Valilna jajca je treba zbirati čimbolj pogosto. Priporočajo zbiranje vsako uro, kar pomeni osemkratno zbiranje v teku dneva. Najbrž bi to bilo na splošno prehudu obremenjevanje delavcev, je pa nujno v kurnicah, v katerih je že bila ugotovljena okužba posameznih živali s salmonelami. V zdravstveno neproblematičnih objektih zadošča na dan štirikratno zbiranje valilnih jajc. Umazana jajca, kot tudi jajca, ki so blia znesena na tla, je treba zbirati ločeno od čistih jajc in sicer v posebne košare, da ne bi prišlo do zamenjave pri zbiranju na vložkih. Jajca zbrana v košare je treba odpošiljati posebej in sicer v direktni konzum, nikakor pa ne v valilnico.

3. Fumigiranje (plinjenje) valilnih jajc s formalinskimi hlapi je treba izvajati takoj, ko so bila jajca zbrana, t.j. vsako uro oz. dokler še niso popolnoma ohlajena. Učinkovitost plinjenja je odvisna od tega, kako snažna so jajca. Celotno majhni delci nastila, ki so zlepljeni z jajčno lupino, lahko postanejo zaklonišče velikemu številu bakterij in pričakovani učinek plinjenja izostane.

Učinkovitost fumigacije je odvisna od tega, koliko časa so jajca izpostavljena formalinskim hlapom, ne pa od količine plina. Pri tem pa vendar ne kaže pozabiti, da plinjenje ne sme trajati več kot 30 minut, ker je v nasprotnem primeru prizadeta valilnost jajc.

Fumigacija nima podaljšane učinka, zato so potrebni ukrepi, s katerimi preprečujemo ponovno okuževanje jajc. Plinjena jajca je treba, takoj po opravljeni razkužbi, odpeljati v posebno priročno skladišče na farmi, katerega je treba razkužiti vsak dan. Shranjevanje jajc v predprostoru objekta je združeno z nevarnostjo ponovne okužbe že razkuženih jajc.

Priročno skladišče za že razkužena jajca mora biti dovolj oddaljeno od kurnic, da bi se preprečila ponovna okuževanja s prahom iz objektov. Tla, zidovi in strop morajo biti iz materiala, ki ga je lahko prati in razkuževati.

Temperatura v skladišču za jajca za prvih 24 ur naj bi bila 20°C, relativna vlaga 80%. S tem zavremo embrionalni razvoj. Ko jajca pridejo v valilnico, jih shranimo pri temperaturi 12-18°C in 80% relativni vlagi.

4. Jajca, ki so zbrana v priročnem skladišču, je treba odpeljati v valilnico vsak dan ali vsaj vsak drugi dan. Pladnji (plastični) z jajci naj bi bili pri tem zaščiteni z novimi polivinilskimi folijami v obliki vrečke; s tem preprečujemo morebitno okužbo jajčne lupine pri transportu.

Valilnica

O higijenskem režimu v valilnicah ne bi veliko govorili, saj je to več ali manj znano. Ni nobenega proizvajalca perutnine v deželi, ki ne bi kar največ pozornosti dajal prav valilnici. Poudariti pa je treba, da se pri projektiranju in izgradnji valilnice vsako varčevanje lahko hudo maščuje.

Čeprav je že dolgo znano, da morajo biti valilnice za različne kategorije piščancev ločene, je najpogostejša napaka valjenje za plemenske jate in brojlerje v isti valilnici.

To je treba čimprej spremeniti, če želimo, da bo boj proti salmonelam čimbolj učinkovit.

Vsaka valilnica mora poslovati po principih čim strožje izolacije in preprečevanja vnosa infekta. Splošna načela higiene je treba izvajati najbolj rigorozno, ker enkrat okužena valilnica lahko postane vir širjenja infekta na širše območje, ki se oskrbuje s piščanci iz nje.

Valilna jajca, ki se sortirajo v valilniški sortirnici, je treba ponovno zapliniti s formalinskimi hlapi po sortiranju in jih vlagati v predvalilnike, po principu popolnega polnjenja, praznjenja (all in - all out).

Četrti dan valjenja je treba jajca ponovno zapliniti s formalinskimi hlapi, kar je treba ponoviti še ob prelaganju v izvalilnike 17. ali 18. dan. V primeru posebne nevarnosti za širjenje infekcije npr. ko je okužena valilnica, je priporočljiva tudi fumigacija piščancev, dokler so še vlažni.

Navadno zadošča štirikratna fumigacija valilnih jajc v teku celotne manipulacije z njimi, od zbiranja do izvalitve piščancev.

Krmila

Problem infekcij s salmonelami v perutninski proizvodnji ne bo rešen, če ne bomo posvetili vse pozornosti proizvodnji neoporečnih krmnih mešanic.

Ukrepe, ki jih je treba izvajati pri proizvodnji krmil, je treba predpisati za območje celotne Jugoslavije. Delimo jih na ugotavljanje stopnje okuženosti surovin in gotovih krmnih mešanic ter na metode dekontaminacije (razkuževanja).

Ugotavljanje kontaminacije surovin in gotovih krmnih mešanic je treba izvajati ob uvozu in v obratih, ki proizvajajo omenjene surovine in krmne mešanice.

V interesu splošnega gospodarstva je treba to delo opravljati z največjo resnostjo z namenom, da obvarujemo intenzivno perutninsko proizvodnjo in zdravje ljudi.

Za to je treba izvajati bakteriološke preiskave vseh uvoženih surovin, ne glede na ateste, ki izvirajo iz dežel, iz katerih so surovine uvožene. Ugotoviti je treba vrste salmonel in stopnjo okužbe, da bi lahko zbrali ukrepe za morda potrebno dekontaminacijo. V času preiskav surovin morajo le-te ostati v skladišču, v uvoznem terminalu.

Ker je pomanjkanje uvoznih beljakovinskih surovin, posebej surovin animalnega izvora, skoraj reden pojav, je treba zagotoviti najmanj 15-dnevne zaloge zanesljivo neoporečnih surovin, da bi s tem izključili riziko uporabe nepreverjenih surovin. Isti postopek je treba izvajati tudi s proizvodi vseh naših domačih obratov, ki proizvajajo mesnokostno moko ali surovine iz klavničnih odpadkov, t.j. reciklirane proizvode. Za te obrate je treba predpisati posebne ukrepe, da bi se s tem preprečila rekontaminacija zaradi nezadostnih in neustreznih higienskih postopkov.

V primeru bakteriološko dokazane okužbe surovin s salmonelami je treba opraviti razkuževanje, preden grejo v promet torej pred njihovim pošiljanjem v mešalnice krmil.

Pri tem postopku je treba upoštevati naslednje:

a) Dekontaminacija surovin ne more vedno preprečiti rekontaminacije kompletnih krmnih mešanic.

b) Popolna dekontaminacija ni vedno mogoča bodisi zaradi ekonomskih razlogov, bodisi zaradi tega, ker nekateri načini dekontaminacije vplivajo na kvaliteto surovin.

c) Če so salmonele v surovinah v stadiju mirovanja, so veliko odpornejše na postopke dekontaminacije v primeri s salmonelami, ki so v stadiju razmnoževanja. Da bi bila torej dekontaminacija čim bolj uspešna, jih je treba prisliliti v razmnoževanje z ustrežno vlago.

d) Ker je uspeh dekontaminacije odvisen od doze uporabljene postopka, je treba najprej ugotoviti stopnjo kontaminacije, da bi lahko izbrali ustrezni postopek.

Ker so lahko tudi surovine rastlinskega izvora, predvsem oljne pogače, okužene s salmonelami, je treba ugotoviti in preveriti, ali so domači obrati sposobni opraviti dekontaminacijo tudi teh surovin.

V mešalnicah krmil je treba preveriti in ugotoviti vse možnosti kontaminacije krmnih mešanic v silosih in v celotni pogonski verigi. Misli je treba tudi na morebitne infekcije od glodavcev (miši) in golobov ter drugih ptic, ki jih je v bližini mešalnice vedno dosti.

Brez striktnega izvajanja vseh teh ukrepov ne bomo imeli trajnejšega uspeha pri preprečevanju zanašanja salmonel v intenzivno perutninsko proizvodnjo.

Čeprav strokovna literatura navaja vrsto postopkov, s katerimi lahko vplivamo na kontaminacijo surovin in krmnih mešanic s salmonelami, je treba pri nas dati prednost vročem peletiranju kot edini metodi, ki bi jo mogla proizvodnja krmil v Jugoslaviji za sedaj izvajati. Ostaja odprto vprašanje nekaterih drugih, predvsem kemičnih metod dekontaminacije, ki so sicer že ponekod preizkušene, katerih morebitne negativne posledice pa bo še treba preveriti. Za sedaj naj velja, da mora vroče briketiranje krmilnih mešanic postati obvezno za vse kategorije perutnine, torej tudi za brojlerje.

Vse dokler naši obrati za delavo klavničnih odpadkov ne bodo mogli proizvajati zanesljivo neoporečnih proizvodov, je treba prepovedati uporabo takih zdravstveno nezanesljivih beljakovinskih ali pa je treba s stalno bakteriološko kontrolo preverjati vsako proizvedeno šaržo in sicer večkrat, od proizvodnje do prispetja v mešalnice krmil in tudi v času skladiščenja.

Do sedaj izvajani ukrepi v različnih fazah reprodukcije in proizvodnje v perutninarstvu ne zadoščajo in so zaradi tega neučinkoviti. Ni mogoče pričakovati, da bo problem rešen z enostranskimi ukrepi. Reševati ga je treba postopoma v vseh fazah proizvodnje z dobro premišljenim programom preprečevanja vnosa okužbe v intenzivno perutninsko proizvodnjo.

Taktika borbe mora bazirati na splošno jugoslovanskem programu, ki ga morajo sprejeti vse organizacije, ki se s tovrstno proizvodnjo ukvarjajo ob polni podpori strokovnih služb.

KORUZA IZ OBLJUBLJENE DEŽELE

Ob vhodu v Mesno industrijo je zrasla koruza, ki je imela nič več in nič manj kot sedem klasov. Vsekakor zanimivost, ki bi lahko pripomogla k boljši oskrbi s to dragoceno surovino.

Resnici na ljubo je treba povedati, da sta bila lepo razvita le dva klasa, proti zemlji pa so bili vse manjši, kot je razvidno s slike.

Pri tem pa je zanimiv način, od kod in kako je prišla tja. Medtem, ko trdi šofer Vindiš, da mu je seme poslal sorodnik iz Avstralije in da ima doma take kornje posajene več (ni preverjeno), trdi Janez Cafuta, ki skrbi za čistočo okolja na Mesni industriji, da se je seme slučajno znašlo v smeteh in se tako samo posejalo. On pa je stebelce negoval, da je zrasla v pravega koruznega orjaka.

Ostane vprašanje: sorta ali slučaj, vsekakor pa zanimivost. V stabilizacijskem času še večja.

KOLESARSKI TRIM

Komisija za šport in rekreacijo prireja kolesarski trim pod geslom vsi na kolo za zdravo telo, ki bo 15. 10. 1983. Realizacija Ptuj—Cirkulane—Leskovec—Videm—Ptuj. Zbirališče ob 8,30 uri izpred poslovne zgradbe Perutnine, odhod ob 9. uri. Vse ostale informacije na oglasnih deskah TOZD.

Vabimo k številni udeležbi!

Prvič na Triglavu

Ponudila se mi je priložnost, da okusim lepote naših gora na lastnih nogah in zrem v pelestne vršace s svojimi očmi. Vabilo, ki sem ga dobila za tri dnevni izlet v Julijce, sem z velikim veseljem sprejela, saj sem prvič imela možnost stopiti na vrh Triglava. Hkrati pa sem se dobro zavedala, da osvojiti naš veliki vrh 2.863 m visoki Triglav ni lahko. Vendar želja, da bom okusila lepote naših gora je kmalu premagala odvečni strah.

Napočil je težko pričakovani 5. avgust 1983, ko smo se majhna skupina ptujčanov odpeljali proti Ljubljani, kjer sta nas čakala dva avtobusa in drugi planinci. Hitro smo se odpeljali proti Mojstrani, kjer smo si nabavili še nekaj najnujnejših stvari za tri dnevni izlet, nato pa nadaljevali do Aljaževega doma, kamor smo kmalu prispeli. Od tod se je pričela peš hoja.

Vsi nasmejani, vedrih obrazov, s polnimi nahrbtniki, opremljeni kot že »pravi« planinci, čeprav nas je bilo veliko začetnikov, smo jo mahnili navkreber proti Staničevemu domu. Hiteli smo, kot da bi že prvi dan hoteli obhoditi tri dnevno pot, ki smo si jo začrtali. Pri tem nas je opozarjal naš vodič, naj gremo počasi, saj se nikamor ne mudi, češ, da se bomo prehitro utrudili. In res je bilo tako. Pričeli so se prvi klini, varovalne vrvi. Po skalah je tu in tam pritekla voda. Ni me bilo strah, želela sem le eno, vzdržati in doživeti triglavski krst.

Minilo je nekaj ur in končala se je prva etapa naše hoje. Prispeli smo do Staničevega doma, na višini 2332 m, kjer smo prenočili.

Drugi dan — v soboto nas je presenetil sneg in močan veter. Ob zori smo odšli proti Kredarici. Ob pogledu na severno steno Triglava je marsikoga med nami postalo strah. Vendar kaj hitro je ta strah minil, previdno in počasi smo se bližali malemu Triglavu.

Ko smo prispeli na Mali Triglav smo si nabrali novih moči s požirki žganja. Bližali smo se vrhu in to je bilo najlepše. Prevzeli so nas lepi pogledi na bližnje skale, ki so bile ožarjene z jutranjim soncem, nekatere nižje pa tudi prekrivene z zelenjem. Le tu in tam nas je predramila iz trenutka pozornosti in vstrajnosti spominska plošča — v spomin planincem, ki so se v gorah ponesrečili ali jih je ubila strela.

Kljub večurni hoji so bili naši obrazi nasmejani, dobre volje je bilo na pretek. Prispeli smo do cilja — do Aljaževega stolpa, na višini 2863 metrov. To je bilo moje prvo srečanje z najvišjim vrhom Jugoslavije. Vsi tisti, ki smo prvič osvojili Triglav, smo bili počašчени s triglavskim krstom, katerega smo zalili s šampajncem, ki smo ga prinesli od doma. Le nekaj časa smo ostali pri Aljaževem stolpu, nato smo se začeli spuščati proti Doliču. Pot navzdol je bila mnogo težja od poti navkreber, topil se je sneg in na najtežjih mestih je nastala popolna tišina.

Med potjo smo si le bežno ogledali dolino Trente, ustavili smo se v planinskem domu Dolič. Vpis v knjigo srečanj, planinski čaj z obvezno enolončnico (ričet) pa so tako postali stalni zvesti spremljevalci našega planinskega pohoda.

Pogled na mogočno ostenje našega »očaka«

Nadaljevali smo pot proti sedmim Triglavskim jezerom. Med potjo nas je spremljal dež. Ko smo prispeli do sedmih Triglavskih jezer, smo si ponovno privezali duše s čajem in okrepčali želodce z enolončnico, pri tem pa ni manjkalo tudi merlota. Tu smo tudi prenočili.

Družba je bila vesela, nekdo je privlekel na dan siaro »frajtonerco« in vsi skupaj smo pričeli pravo planinsko vzdušje. Zaplesali smo in zapeli lepo planinsko pesem: ... Triglav, Triglav, poje iz doline ... « Prav mi Ptujčani — Stajerci smo dvignili glasove. Daleč se je slišala naša pesem: »Kdor hoče Stajerc bit, mora vedno špricar pit«.

Tretji dan nas je čakala najlažja pot našega pohoda, hodili smo večinoma po ravnini.

Ustavili smo se na Vogru, kjer smo doživeli pravi planinski krst. Vsi tisti, ki smo bili prvič na Triglavu, smo si izbrali botra, ki nam je podaril planinsko ime in liter rdečega — božji dar za obred. Krstitelj nam je skupaj z ministranti prebral pridigo, ob tem pa nas je skrbno varoval »birič«, saj se ob takih priložnostih zgodi, da bodoči krščenci radi pobe-gnejo, ker se bojijo kazni. Ob poslušanju »pridige« smo si božali zadnjice in čakali, da nas obrednik pokliče h krstu, ter, da nam postavi planinska vprašanja, na katera pa nihče ne more pravilno odgovoriti, tak je pač planinski krst.

Za krst sem bila druga na vrsti. Žal na planinsko vprašanje nisem znala pravilno odgovoriti in že je sledila ka-

zen. Glavo sem potisnila v planinski klobuk biriču in že je padlo s »štrikom« trikrat po zadnji. Kazen ni bila prehuda, saj smo predstavnice »nežnejšega« spola dobile milejše kazni. Po prestani kazni je vsak krščenec dobil še »krstni list« in s tem priznanje, da je osvojil Triglav in preстал krst. Seznam »krščencev« se je hitro manjšal. Obred je bil kmalu končan.

Pozno popoldan v nedeljo smo nadaljevali pot proti Stari Fužini, kjer sta nas čakala avtobusa. V Stari Fužini smo še v zadnje pomahali v pozdrav Triglavu in se odpeljali proti Ljubljani.

Ob koncu naj povem, da so bile osnovne značilnosti tega pohoda: dobra organizacija (organizator je bil IMP Ljubljana), dobro razpoloženje,

židana volja in lepo vreme, dež in sneg. To, da smo bili številni na tem pohodu prvič, prvič tako visoko, je bilo ponovno potrdilo o pomenu in uspehu tega planinskega pohoda. Zaključek je bil pravi planinski, prijateljski — dobimo se ponovno, v še večjem številu prihodnje leto. Za ta planinski pohod na Triglav lahko trdimo, da je bil uspešen, tako v organizacijskem smislu, kot tudi po številu udeležencev. V organizacijskem smislu zato, ker je bil program srečanja skrbno izbran, bogat in zabaven. Vanj se je vključil takorekoč sleherni udeleženec pohoda.

Za konec le še to: bilo je dovolj priložnosti za vse in vsakogar. Srečanje kakršnih si še želim.

Stalcer Verica

Kolesarska sezona '83

Začetek kolesarske sezone je v mesecu aprilu. V Ptujju je že precej kolesarjev, ki redno kolesarijo, med njimi tudi kolesarja iz Perutnine Ptuj tov. Turnšek Zdravko in Polanec Franc (pisek teksta).

Kot aktiven kolesar moram povdariti, da se je v Sloveniji zadnje čase kolesarski šport zelo razširil. Namen kolesarjenja je v tem, da se ljudje na nek način razgibajo, saj je kolesarjenje rekreacijskega značaja pa tudi tekmovalnega.

Zadnje čase je tudi organizacija kolesarjenja izboljšana, saj je mnogo tekmovalcev s kolesi kot so: kolesarski maratoni, trimi, biciklokrosi itd.

Kot kolesar, ki se redno udeležujem vseh prireditev, bi želel, da se s kolesarjenjem začne ukvarjati še več ljudi, saj jim bo to pripomoglo k boljšemu počutju, kar lahko trdim iz lastnih izkušenj.

Redni kolesarji prevozimo dva do tri krat tedensko od 50 do 80 km dolgo pot. Takšen trening je nujno potreben, če se kolesar hoče udeležiti kolesarskih prireditev.

Našel bi nekaj prireditev, ki smo se jih udeležili kolesarji, eni več, drugi manj glede na prosti čas. Sam sem bil prisoten na vseh.

Dne 24. 4. je bil organiziran Gorski trim oz. dirka na Duh pri Ostrem Vrhju, katerega start je bil v Mariboru. Ta dirka se je štela tudi za sindikalno prvenstvo Maribora. Ker nismo imeli svoje ekipe, smo kolesarji vozili izven konkurence. Proga je bila dolga 30 km in precej naporna, zato je nekaj kolesarjev kar pešočilo zraven koles.

8. 5. 1983 je bil organiziran trim iz Maribora do Korene. Proga je bila dolga 30 km.

14. 5. 1983 je bil organiziran maraton po Dravskem polju. Proga je bila dolga 70 km, potekala pa je iz Maribora do Slov. Bistrice, Pragerskega, Kidričevega, Marjete na Drav. polju in nazaj v Maribor.

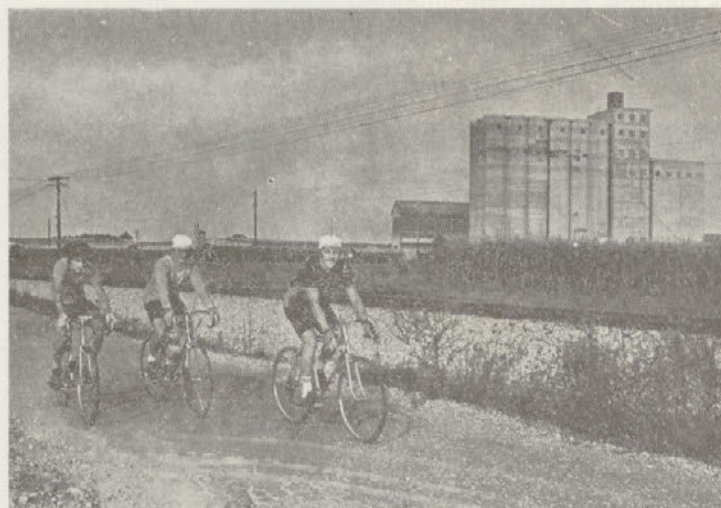
22. 5. 1983 je bil organiziran Kozjanski maraton, katerega proga je bila dolga 120 km. Organiziral ga je kolesarski klub Celje. Proga je potekala iz Celja do Smarja, Podčetrka, Podsrede, Kozjega, Sesične in nazaj v Celje. Maraton je bil organiziran v počastitev Dneva mladosti.

4. 7. 1983 je v počastitev Dneva borca bil organiziran kolesarski maraton »Pohorski bataljon«. Proga je bila dolga 150 km, potekala pa je iz Maribora preko Slovenske Bistrice, Slovenskih Konjic, Vitanja, Mislince, Slovenj Gradca, Dravograda in po Dravski dolini do Maribora. Zaradi dolžine proge je bil maraton precej težaven.

22. 7. 1983 je bil organiziran maraton Franja s progo dolgo 150 km. Start je bil v Tacnu, proga pa je vodila preko Ljubljane, Vrhniko, Logatca, Idrije, Tolmina po gorski cesti čez Kladnje, Škofjo Loko in nazaj do Tacna. Omenjeni maraton je bil eden največjih, saj se ga je udeležilo prek 1600 kolesarjev iz celotne Slovenije. Zaradi hitrosti maratona so prvi trije udeleženci dobili medalje, ostali tekmovalci pa smo prejeli spominske medalje.

28. 8. 1983 je bil organiziran maraton Treh src dolg 120 km, proga je potekala po Prekmurju. Progo sem opisal že prej, saj sem se podobnih tekmovanj udeležil že trikrat.

10. 9. 1983 je bil organiziran juriš na Vrščič dolg 14 km. Za-

četek proge je bil v Kranjski gori. Omenjenega juriša se je udeležilo 700 kolesarjev. Proga je bila zelo težavna, saj so bili vsi vzponi zelo strmi (18 %). Po strminah so morali nekateri kolesarji pešočiti. Juriša se je udeležila tudi tekmovalka stara 55 let, najstarejši udeleženec pa je štel 71 let in je na tekmovanje prispel iz Beograda. Mislim, da takšni kolesarji vlivajo mnogo poguma in volje mlajšim kolesarjem.

Na Vrščiču smo vsi prejeli medalje (zmagovalec Vrščič) prvi trije udeleženci pa posebne medalje za prva tri osvojenega mesta. Pravilo juriša je bilo »kdor prevozi Vrščič je njegov zmagovalec.«

18. 9. 1983 je bil organiziran Celjski maraton s progo dolgo 80 km. Omenjenega maratona sem se udeležil že drugič.

24. 9. 1983 je bil organiziran Ciklokros na Urban s progo dolgo 6 km. Ta vožnja je bila ena najtežjih saj so vzponi do 20 %. Do 2 km je bila cesta asfaltirana, ves ostali del poti pa je bil gozd in cesta posuta z gramozom. Na progi je bilo potrebno kolo mnogokrat nositi, pa tudi teči zraven kolesa zaradi boljše uvrstitve. Na tej prireditvi sem v skupnem se-

števku dosegel sedmo mesto, v kategoriji udeležencev od 25 do 35 let pa sem zasedel drugo mesto, za katerega sem prejel ustrezno odličje.

Na koncu moje kolesarske sezone bi lahko zapisal, da sem na tekmovanjih doživel mnogo lepih trenutkov, predvsem takrat, ko sem skupaj s kolesom opravil oz. prevozil kilometre dolge poti. Na prireditvi sem spoznal mnogo novih tovarišev med njimi mi je ostal v spominu Tone Forneci »Tof«, kateri se udeležijo vsake organizirane prireditve in je na progah zelo vztrajen, na cilju pa kljub izčrpanosti pove še kakšno šalo.

V naslednjem letu imamo kolesarji zelo veliko želja in načrtov, med njimi tudi organizacijo kolesarskega kluba v Ptujju. Poudaril pa bi, da je šport — kolesarstvo precej drag in zahteva velika finančna sredstva od kolesarjev, ki se udeležujejo tekmovanj (oprema, kolo, vožnja z lastnim avtomobilom do starta itd.).

Če nas bo v prihodnje več, bi morebiti lahko pričakovali tudi finančno pomoč komisije za šport in rekreacijo. Ze sedaj namreč nosi moja oprema znak Perutnina Ptuj.

Franc POLANEC

